

924 október 2-ig

Ara 4 lej

Masetter Robert

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ES NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
sz. Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Ks. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zettül kéziratokat nem
döntünk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 468
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
vidéken is 4 lei
ten — 5—

levélben
— ck 30—
— 1-30

1924 október 2 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 222. szám

5685. Tisri 3

Tagadás, mely állít

Pár nappal ezelőtt szenzációs nyilatkozat látott napvilágot. Oromolu, a Banca Nationala vezérigazgatója volt olyan bátor, hogy a mindegyes pénzügyminiszter konok felfogása ellenére a külföldi tőke szükségességét, mint Románia gazdasági konszolidációjának egyetlen lehetőségét állította be és rámutatott arra, hogy az idegen tőke szerepe Románia gazdasági életében nemhogy káros hatásokat idézne elő, hanem éppen ellenkezőleg: enélkül az ország fejlesztve rohan a teljes gazdasági romlás felé. A bankkormányzó, mikor ezt a kijelentést tette, feltétlenül ösztönzésének engedett és legjobb érdekeit szolgálta meg. Nem valószínű, hogy Oromolu dezavválni igyekezett volna Bratianu Vintila-t, de sőt inkább minden jel arra vall, hogy a bankkormányzó nyilatkozata ügyes taktikai fogás volt csak, amely végeredményben a Canossát járó pénzügyminiszter lelkiismeretének megszólalása volt, akinek ma még nincs meg az erkölcsi ereje ahhoz, hogy régi tévedéseit, melyeket az ország oly súlyosan fizetett meg, saját maga ismerje be.

A bankkormányzó kijelentésének súlyából mit sem von le az a mai bukaresti híradás, mely demantálni igyekezik Oromolu ösztönzési rohamát és jónak látja kihangsúlyozni, hogy Oromolu és Bratianu Vintila között tulajdonképpen nincsenek elvi ellentétek. Aki járatos a politika, különösen pedig a romániai politikások kulisszámögötti játékaiban, az minden bizonytalansággal ellátott tudja leszállítani a bankkormányzó demantálásának értékét és könnyen megállapíthatja, hogy Oromolu ur fogadkozása a lehangosabb igenlés tulajdonképpen. Régi jó latin mondás az, hogy a hallgatás igen sokszor beleegyezést jelent; szűszorosan inkább beleegyezést jelent az, ha valaki az egyszer kimondott igent bizonyos elengedhetetlen szemfényvesztések kedvéért nemmel cseréli fel.

A bankkormányzó és pénzügyminiszter szelid kacérkodása mögött tulajdonképpen vehemens akarat húzódik meg, melynek immár legfőbb vágya: a külföldi kölcsön megszerzése Románia számára. Kissé merész hasonlatnak látszik, de valójában az az igazság, hogy Bratianu Vintila csak azért foglal el a külföldi kölcsönrel szemben passzív álláspontot, mert az immár ennek irányában heves szerelmre gyalladott pénzügyminiszternek az imádott szerelmi tárgy semmiféle biztató ígéretet nem tett e vágyak betöltésére. A külföldi kölcsön nem azért várát magára, mert Bratianu Vintila úgy akarja, hanem éppen azért, mert Bratianu Vintila eddig mindent megtett arra nézve, hogy a külföldi tőke ne nagyon törje magát a pénzügyminiszter ur kegyelért. A külföld nagyon jól tudja, hogy Románia dugszagdag nyersanyag területtel, nagy fejlődésre hivatott ipari szervezettel a külföldi kölcsön által nagystílű lendületre kapnának, ha az anyagiak mellett adva volnának azok az erkölcsi feltételek is, melyeknek keretében egyedül képzelhető el zavartalan termelés és ipari felvirágzás. A külföldi tőke bizalmának megnyerésére egyik legelengedhetetlenebb kellék az, hogy a beföld bizalma álljon vissza a kormányzattal szemben és teljesíttessenek mindenképp az azok a feltételek, melyek egy normális gazdasági élet, egy szociális életlátással felépített társadalmi rend megalapozásához szükségesek.

Mi, akik annyiszor és oly eklatáns bizonyítékokkal megtámasztva hirdettük a külföldi kölcsön szükségességét, a bankkormányzó ur nyilatkozatát és az azt még jobban megerősítő demantáló nyilatkozatot optimisztikusan ítéljük meg. Mi abtan a disszonánsnak látszó össz-

hangból, mely a bankkormányzó és pénzügyminiszter között van, a jövő zenéjét halljuk és érezzük ki; a gazdasági törvényszerűségek diadalmát sántító elméletek, tobzódó pártpolitika felett. Bratianu Vintila kétségtelenül nagy ur, de annyi ereje neki sincs, hogy az elementáris szükségletek parancsa elől kitérhesen. Mirel viharosabban, mirel ellentmondást nem tűrőbben felozódna az ország gazdasági reorganizálását sürgető katasztrófák, annál job-

ban és gyorsabban közeledünk ahhoz az időponthoz, amikor Bratianu Vintila szerepet cserél Orcmoluval és ő maga is elég erőnek fogja érezni magát arra, hogy a külföldi kölcsön szükségességét minden kertelés nélkül bevallja. Eme ösztönzési lehetőség előtt azonban még sok tennivalója van a kormányznak. A tevékenység tartalmát és lényegét két rövid szóban foglalhatjuk össze: e két rövid szó így hangzik: „belső konszolidáció”.

Ujabb fajvédő-puccstól tartanak Münchenben

Hitler kiszabadulása napjára tervezik akciójukat a bajor nacionalisták. A kormány rendszabályai

(München, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától) Mint ismeretes, a tavaly novemberi államcsíny miatt öt évi várfogságra ítélt Hitler Adolf puccsvezér amnesztiát kapott és a napokban kiszabadul. Ebből az alkalomból a müncheni védőrséget és a katonai szerveket készenléte helyezték, mert a hatóságok attól tartanak, hogy a fajvédők zavar-

gásokat fognak rendezni. A miniszterelnök kijelentése szerint a kormány minden esaközrel megakadályozza, hogy Hitler szabadonbecsátáskor meg ne ismétlődjenek a tavaly novemberi események. A bajor kormányzat állítólag bizonyítékai vannak arról, hogy Hitler a fogságból is titokban irányította a nacionalisták szervezkedését.

Minisztertanács előtt a szolnoki ítélet

Tömeges fegyelmi eljárások indulnak. Pesthy Pál igazságügyminiszter nyilatkozata. Tiltakozásra készül a bírói kar

(Cluj-Kolozsvár, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a budapesti távirat, amely Rakovszky Iván magyar belügyminiszter közeli lemondásáról adott hírt, korának bizonyult. Tény azonban, hogy a csongrádi bombamerénylet ügyében hozott szolnoki ítélet teljesen felkavarta a magyar közvéleményt és komoly politikai válságot idézett elő. A külföldi sajtó is elítélően ír a vádlottak felmentéséről. Az ítélet szeriatuk a magyar bíróság pártosságát bizonyítja, amit legjobban igazol az, hogy a felmentettek tisztelőre adott banketten az ebredők bizalmukat fejezték ki a bíróság iránt. Kinos feltűnést keltett az is, hogy

ges befejezését a bíróság iránti bizalommal és megnyugvással kell bevégni. A honvédelmi miniszter írásbeli panaszt emelt az igazságügyternél amiatt, hogy a esendörközögekkel méltatlanul jártak el a tárgyalás alatt. Mihelyt a közrendészeti tisztviselők ellen tervezett vizsgálatot lefolytatják,

az igazságügyminiszter is vizsgálatot fog indítani a maga alantassai ellen,

ha szükségét fogja látni. Előbb azonban a pallasok alapján meg fogja vizsgálni a szolnoki tárgyalás menetét és ha azokból valóban kiderül, hogy a esendörtanukat méltánytalanul kezelték, az igazságügyminisztérium megteszi a törvényes lépéseket.

A minisztertanács határozta alapján illetékes helyen azt a kijelentést tették, hogy az ügyben teljes a megegyezés és szó sincs válságról. Az igazságügyminiszter kijelentette a lapoknak, hogy a bevezetendő vizsgálatot az illetékes ítélőtábla elnöke fogja lefolytatni. Kategorikusan megcáfolja azokat a híreket, hogy meg akarják változtatni a bírói szervezetet. A tetesek utáni nyomozást tovább folytatják.

Pesthy Pál még azt is mondotta, hogy ő szabad folyást enged a vizsgálatnak a csongrádi ügyben.

Azt kell hideríteni, hogy történetesen perrendellenes cselekmény, vagy nyilatkozat a főtárgyaláson. A közvéleménynek nem szabad elfelejtetnie, hogy egyelőre csak elsőfoku ítéletről van szó. A tábla felülbírálja majd a pör során felmerült tárgyi bizonyítékokat és egyéb körülményeket és csak szután fog végleges ítéletet mondani.

A „Magyar Hirlap“ arról értesül, hogy a bírák körében mozgalom indult meg annak érdekében, hogy a bírák és ügyészek országos egyesületét rendkívüli közgyűlésre hívják össze. A közgyűlés tiltakozni fog mindennemű intézkedés ellen, amely a bírói függetlenséget gyengítheti.

Jar uárban törvénybe iktatják a Vadul Commercialt. Bukarestből jelentik: A bukaresti Romániai Kereskedők és Iparosok Szindikátusának küldöttsége kereszte fel Tancred Constantinescu kereskedelmi minisztert, akinél a Vadul Commercial törvénybeiktatását követelte. A miniszter megígérte, hogy a Vadul Commercialt januárban a parlament elé terjeszti.

a vizsgálatot vezető hatósági közegek ellen többrendbeli fegyelmit indítottak,

amiért állítólag veréssel vallatták a vádlottakat.

Fokozódott a bonyodalom Rakovszky belügyminiszter nyilatkozatával, amelyben jóformán dezavválta a bíróságot, amely nem vette figyelembe az ügyben szereplő hatósági közegek eskü alatt megerősített megállapításait és ezzel aláásza a közrendészeti hatóságok tekintélyét. Ugron Gábor ezért meg is támadta a belügyminisztert, akinek sem misetre sem volt joga egy folyamatban lévő ügyben kritikát gyakorolni a bírói eljárás fölött. A képviselő általában elítéli a hatóságok egymás közötti civakodását és az egész ügyből

egyetlen fontos momentumként azt emeli ki, hogy a csongrádi bombamerénylet tettesei nem kerültek meg.

Rakovszky belügyminiszter a félhivatalos „8 Órai Ujság“ban újabb nyilatkozatot tett közzé, melyben korrigálja minapi nyilatkozatát. Beismeri, hogy az ítéletet nem lehet kritikálni, de a bírósági eljárás egyes fázisait, vagy az ítélet indokolásában mutatkozó esetleges jelenségek szová tehetők. Eppen ezért egy miniszter, akinek az ország közügyeinek valamelyik ágazatáért viselnie kell a felelősséget, még kevésbé lehet elvitatni azt a jogot, hogy a részortját érintő kérdésekben szová ne tegye a bíróság eljárását, ha ezt szükségesnek találja.

A tegnapi minisztertanács

hosszasan foglalkozott a csongrádi bombapörben hozott ítélet körül támadt bonyodalmakkal és megállapította, hogy az ügyész felebezése miatt a szolnoki ítélet még felülbírói bírói ítékezés alatt áll és ezért az ügy végle-

1924 október 29
Kajemeth Lőjzrael
Bjreszi irodája.
EN
rol Gluj,
igs=
A. G.
306
dernebb
j-, föld-
motorok
kezetek
ak
masabbak
ldünk.

A kolozsvári tábla felemelte a gyilkos loneai falusi jegyző büntetését

(Cimj-Kolozsvár, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ítélőtábla tárgyalótermében tegnap egy jömegjelenségű, fekete sportruhába öltözött 27-28 év körüli fiatal ember állt a vádlottak padján. Az elnök gépiesen vat egy pillantást a vádlottra, aztán kezébe veszi a dévai ügyészség vádiratát és az ottani törvényszék ítéletét, melyből monoton hangon olvasni kezd.

A vádirat szerint Preda Livius, aki a Déva melletti Lonea községben mint jegyző vezetett a község előljárásági irodáját, a múlt év október 12-én egy éles tőrrel szíven szúrta a falu bíráját, aki a szúrás után holtan terült el a földön. A dévai törvényszék előtt kihallgatott tanúk azt igazolják, hogy a községi jegyző és családja már évek óta ellenséges viszonyban állottak a bíróval. A haragosok a haragtartásban annyira mentek, hogy a jegyző és a bíró hivatalos ügyekben is csak mások közvetítésével érintkeztek egymással. A gyilkosság napján Preda Livius betért az egyik kocsmába, ahol néhány pohár konyakot és bort ivott meg és onnan távozva egy másik kocsmába tért be.

A kocsmában a jegyző összetalálkozott régi haragosával, a bíróval, akit előbb ellenséges pillantásokkal mért végig, majd hirtelen megváltoztatva magatartását, barátságosan invitálta meg egy pohár borra. A bíró, aki már két éve nem állott szóba a jegyzővel, természetesen visszautasította a meghívást és a kocsmából távozni készült.

A jegyző, aki az elfogyasztott italtól nem volt egészen beszámítható állapotban, sértésnek minősítette a visszautasítást és egy hirtelen mozdulattal a zsebéből éles tőrt rántott elő, amelyet markolatig befűtött a községi bíró szívébe. A tőr a szívet keresztül szúrta, úgy hogy a bíró a szúrás által ejtett sérülésbe rögtön belehalt.

A dévai törvényszék a székértők meghallgatása után, akik úgy nyilatkoztak, hogy a vádlott a gyilkosság elkövetésekor nem volt teljesen beszámítható, hosta meg ítéletét és enyhítő körülmények alapján Preda Liviusot öt évi börtönbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész sulyosbításért, a vádlott pedig enyhítésért felebbezést jelentett be.

Igy került az ügy a kolozsvári tábla elé, amely ma tárgyalta a felebbezési ügyet. A táblai elnök a vádirat felolvasása után Preda Liviusot megkérdezte, hogy tud-e menteségre valamit felhozni.

— Nincs semmi más menteségem, — felelte Preda — csak az, hogy a tett elkövetésekor tel-

jesen részeg állapotban voltam, ezért kérem büntetésem lezállítását.

Tanasít dr. táblai főügyész a felebbezési tárgyaláson fentartotta a dévai ügyészség vádjait és a dévai törvényszék által kiszabott büntetés felemelését kérte.

Ezután a vádlott védője, dr. Cepescu két óras védőbeszédében elmondta, hogy az egyik klinikai orvos kísérlete szerint a vádlott, akinek az orvos száz gram konyakot adott be, az ital hatása alatt valószínűleg dühöngeni kezdett és mindenkit megölésel fenyegetett. A gyilkosság napján, a tanúk állítása szerint, a vádlott által elfogyasztott konyak mennyisége is megütötte a száz gramot és így a vádlott nem lehetett beszámítható állapotban. És

Az UGIR delegátusai a pénzühiány enyhítéséről tárgyaltak a pénzügyminiszterrel

A miniszter magáévá tette az UGIR javaslatát

(Bucuresti-Bukarest, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pár nappal ezelőtt az UGIR tagjából alakult bizottság kereste fel Bratianu Vintila pénzügyminisztert. A küldöttség a mind katasztrófalissabbá váló pénzühiány enyhítésére konkrét javaslatot terjesztett a pénzügyminiszter elé. A javaslat konkrétuma az, hogy a Banca Nationala az iparvállalatok pénzühiányának fedezésére bocsásson ki egy hárommilliárdos emissziót. Hogy a lej értéke az emisszió követeztében ne csökkenjen, a

ezért kéri a büntetés lezállítását.

A táblai főügyész az ügyvéd érveléseire kifejtette, hogy Preda Livius a tett elkövetésekor teljesen beszámítható állapotban volt, mert a gyilkosságot olyan körülmények között hajtotta végra, amilyenre baruggott állapotban lévő ember képtelen lett volna. Ezért kéri a tanács tagjait, hogy a büntetést az érvényben lévő törvények alapján emeljék fel.

A táblai tanács tagjai hosszas tanácskozás után hirdették ki az ítéletet, amelyben megváltoztatták a dévai törvényszék határozatát és a vádlott börtönbüntetését fegyházra, az éveket pedig öt évre nyolcra emelték fel. Az ítélet ellen a vádlott és védője a szemtitósokhoz felebbeztek.

elföldi ipar hajlandó a hárommilliárdnak megfelelő teljes aranyfedezettel bocsáttani a pénzügyminiszter rendelkezésére. Aranyfedezettel eselleg az ingatlanok betáblázása szolgálja, de az ipar hajlandó a helyes forma megválasztását a pénzügyminiszterre is rábízni. Mint jelentik, a pénzügyminiszter a javaslatot magáévá tette. A javaslat realizálásának módostaira vonatkozólag a pénzügyminiszter részletes megbeszéléseket folytatott az UGIR vezetőségével.

Románia álláspontja győzött Genfben

Teljes a megegyezés a döntőbíráskodás kérdésében

(Genf, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A népszövetségi tárgyalások kielégítően haladnak előre. Már a nemzetközi törvényszék bírónak és alkalmazottainak fizetéséről tárgyalnak. Megállapították, hogy címzetes bírónak tízezer, jegyzőnek tízezer hollandi forint fizetése és megfelelő nyugdíja lesz. Ezenkívül azonban igen fontos megállapodáshoz jutottak az utóbbi napok tárgyalásai: Adatsi japán követ hozzájárult a népszövetség által tervezett jegyzőkönyvek szövegéhez és kijelentette, hogy Japán a népszövetség határozatait elfogadja. Ezután a francia kiküldött, Loucheur cáfolta meg, hogy Japán módosító javaslata egy bizonyos nagyhatalom (Amerika) ellen irányult volna.

Az angol és török delegátusok megegyeztek, hogy a Moszuli kérdést háromtagú népszövetségi küldöttség vizsgálja meg a helyszínén. Mindkét delegáció ünnepélyes deklarációt tett,

mely szerint a lausannei békeszerződés határozatát respektálni fogják, míg a kiküldendő bizottság döntését meghozza, amelyet mindkét fél kötelezőnek elismerni.

Páris, október 1. A francia minisztertanács felhatalmazta a genfi francia delegációt, hogy a döntőbíráskodás jegyzőkönyvet aláírja, azonban azzal a fentartással, hogy, ha a lezzerelési konferencia megtartása késik, a döntőbíráskodási rendszer életbeléptetése is halasztást szenved ezáltal.

Bukarest, október 1. A népszövetségnek a döntőbíráskodás ügyében hozott határozatával foglalkozva a "Vitorul" megállapítja, hogy a népszövetség Románia álláspontját tette magáévá, mely szerint a békeszerződések és a jelenlegi határok nem tehetők döntőbíráskodás tárgyává. A román álláspont győzelme Titulescu erélyes állásfoglalásának köszönhető.

Jeremiás próféta

Irta dr. M. Lazarus

A fordító megjegyzése: Olvassátok a bűnbánat napjaiban!

Jeremiás próféta tragikus lélek, igazi tragikus hős, e szónak fenséges értelmében. Talán a legtragikusabb jellem valamennyi között, kik szerepet játszottak az emberi élet színpadán.

Tragikumának értelmét nem merítik ki a fájdalom és kínok, amelyekből oly nagy mértékben kivette a részét; hiszen tudott dolog, hogy élete a szenvedéseknek és csapásoknak hosszú láncsora volt. Az igazi tragikum azonban azokban a szenvedésekben nyilvánul meg, amelyeket valaki önként vállal egy eszme érdekében; egy olyan eszme érdekében, amelyért küzd és harcol, valahányszor összeütközésbe kerül más eszmékkel. Két ellentétben álló eszmének a harca szükségszerűen az egyiknek a bukásához vezet és aki az ilyen küzdelemben elbukik, azt tragikus hősnek nevezzük. Jeremiás prófétánál úgy találjuk, hogy az eszmék harca saját lelkében megy végbe, két ellentétes gondolat küzd benne egymással és e belső harc szenvedései elkísérik egész életén át. Ez a tragikumnak a legmagasabb foka.

Jeremiás próféta szívét végtelen jóság tölti el és életsorsa mégis oly szörnyen mostoha, hogy elviseléséhez alig elegendő egy embernek ereje. Szenved. Sokat szenved. Egész életén át végtelenül sokat szenved. Jóbnál is többet szenved, mert szenvedései keményebbek amazénál. Jób csak a maga és háza népe szenvedéseit viseli, de Jeremiás próféta népének szenvedéseit él át, népének keserves sorsát, amelyet gyors iramban lát közeledni. Egy egész emberöltővel előbb hirdeti népének: El fogtok pusztulni! A királyság megdől és az ország elvesz, mert hiu emberi erőre épült fel és nem az igazság és erkölcs Istenére.

Ezt a borzalmas gondolatot hordja magában kötelességszerűen éveken át. Népének többi fiai nem is sejtik a pusztulást, egészen az utolsó napig, amidőn már a küszöbön volt a szerencsétlenség. Jeremiás próféta azonban lelke mélyén sejtette és érezte egy nemzedékkel előbb a nép íre váró gyalázatát. Nyitott szemmel látta a borzasztó megalázást és ríkiító színekkel esetelte ismételtlen és ismételtlen a bekövetkezendőket.

De nem is ez volt az, ami őt végkép elkeseríté, hanem az a tudat, hogy népet saját bűnei viszik végromlásba: "כי יענינו את ישראל" (Jer. II. 27.)

Oh mily rettenetes a kép, amit Jeremiás próféta az általános pusztulásról festett! Fülével még nem hallja a harci riadót, de megérzi lelkében és viharzó lelke zajában agyát szétveti e gondolat: "És mindez bűneid miatt! Gonosz utad, véikes tetteid okozták ezt! Igen, a te gonoszságod, mely szived gyökeréig éri! Oh mint viharzik bensőm! Oh mint reszketnek szívem kamarái! Nem tudok hallgatni, mert sófár hangját hallja lelkem, riadót vészre, háborúra! Romlás, pusztulás egymást követi és kifosztva lesz az ország, kifosztva sátram is szőnyegetől. Vajjon meddig látom még a harci zászlót, meddig halom a sófár hangját? Bizony, botor volt népem, mert nem hallgattam rám; valamennyien ostobák és nem bölcsök ők, csak rosszra van eszük, de jót tenni nem tudnak. És láttam az országot, merő pusztaság volt; és felnéztem az égre, de homály fedte azt is. Láttam a hegyeket, amint megremegtek és a völgyeket, amint vonaglottak. És láttam: ember nem volt sehol, mert az ég madarai is tova repültek. És láttam a Karmelt, amint pusztaság lett és mint omlottak le városai..." Jer. IV. 18.26.

Népe bűnének tudata sulyos teherként nehezedik szívére. E teher meggörnyesíti és nem tud szabadulni tőle.

Erkölcsei felháborodása még azt sem engedi

meg, hogy részvétet érezzen népével; egyenes lelke megtiltja, hogy imádkozzon érte.

"Mert így szól az Örökkévaló: Ne manj a kocsmába, ne gyászold öket és ne sajnálkozz felettük, mert megvontam e népből békét, szeretetemet, könyörületességemet" (XVI. 5.)

"És ne imádkozz e népért, ne könyöröjj értük, ne ostromolj engem, mert nem foglak meghallgatni." (VII. 16.) "Sőt, ha maga Mózes és Sámuel könyörögnének érte, akkor sem hajolna e nép felé szíven. Kald el öket, távozzanak!" (XV. 1.)

Oh mily borzasztó gondolat, mily szörnyűségecs parancs ez: ne imádkozz értük! Szíve telve imával; minden vágya, igyekezete, hogy Isten jóindulatát megnyerje szeretett népe számára és ime az igazság, a népre kirótt ítélet felismerése tiltja őt a népért való imádkozástól, mert népe telítve volt bűnökkel.

És népének végzete oly kemény, oly sulyos teherként nehezedik szívére, hogy haragja sokszor tulzásokra ragadja. De ez a tulajdonsága is mennyire emberi, mennyire természetes, amidőn így kiált fel Isten hűséges embere: "Járjátok be Jerusolajim utcáit, nézzetek körül és ismerjétek meg. És ha találtok utóiban egyetlen embert is, ki igazság szerint cselekedne és hűséget keresne, én megbocsátok e városnak." (V. 1.) Hát nem volt e a Jeruzsálemben élők között Baruch ben Nerjah, hűséges tanítványa, barátja és jobb keze? És Achijakum, Sifannás fia, ez a nemes lélek, hisz ő is ott volt jobbja mellett, hogy megmentse életét a papok, a hamis próféták, a nép kezéből, akik mind-mind rá támadtak, amint írva vagyon: "De Achijakum, Sifá fia megoltalmazta Jeremiást és nem engedte, hogy a nép kezére adassék, amely megölte." (XXVI. 24.) És valószínű, hogy az istenfélőknek nagyobb gyülekezete sem hiányzott, akik kitarítottak mellette és hallgatak szavára. (Folyt. köv.)

Csütörtök Impress

Ha egy dőn szedett kűlűzők és sem találné Erdélytől...
dott a Garitunk székén kint élő Tőgát hírtelen ligit szakit közös ábita chalu meg — Ebbetam, ástam, tassuk, mit Ez a bűlesztina m köves és zhol zsidó kerítő cso zsidó ifjusá kájukkal a

A Kiner tam legelőz narancserdő, gyűzőlcesel, dudva, vagy új ban-ült megterem i centimétert eziden mar a Jellemző mellett lehet val ha teljes val ha meg toat, ha kész Nem ré zsidó kapital dött zsidók chaluok seg hally válto fajokkal való bálkosnak), a legalalmasab

Innen a igénytelen és niájára jutott A Nemze Abik termel dőtből élne küzödnék a gének szellez Bejöttünk fatal esszony a többiek ki nünk. Megmuta termet, a fér gonyozott ső belebotlottun a hős kövek fölött.

Innen az szobáta. A k gyalatlan bō tödve. Egy c hint a földel Ezzután u den tutorzat divény, fara primitív szak Beszélget — Vann — N m Jön igények közös, mind- gúl, hogy kol is, hogy kőz polják. — Ha s sának, nem s — Nem. azennyibe z megsernik. Jeruzsálembé ség, amelye csak akkor k érdekeit. Lel munkájuk ere A telep

Impressziók az új Paleszínából

Irtá dr. Pollák Sándor

Ha egybefogó mottót akarnék a Szentföldön szedett impresszióimból a dolgozó, nélkülözők és lelkesedők lelki életéről, keresve sem találnék találobbat, mint azt, amit egy Erdélytől Paleszínába származott chaluco mondott a Garizim sziklatömbjei mellett. Itt utazott szekéren dr. Weissburg Chaimmal és a kint élő Török mérnökkel. A sziklák kopárságát hirtelen dus vegetáció, pompás, gondozott léte szakítja meg. Megállottunk és a csodálkozás ábitata szóhoz nem engedett. Az erdélyi chaluco megszólalt:

— Ebben nekem is részem van. Robbantottam, ástam, földet hordtam ide, hogy megmutassuk, mit lehet kifakasztani a sziklából!

Ez a büszkeség, a munka önérzete adja Paleszína mai atmoszféráját. Amerre járunk, kőes és szikladt talajon, vagy olyan helyeken, ahol zsidó akarat és szívósság a maga termékként csodát hozta, mindenütt érezzük a zsidó ifjúságnak boldog büszkeségét, hogy munkájukkal a zsidó nemzet ügyét szolgálhatják.

Migdal csodája

A Kineret-tó mellett elterülő Migdal-ban látam leteleződő a munka csodáját. Dus pálmeliget, narancserdő, egy-egy fém három-négyes száz gyönyörű gyümölcsös, mandulafák, datolyaligetek. Seholy dűnya, vagy fölösleges fűszál, tisztaság és rend, új banán-ültetvények. A vastagtörzű bambusz is megterem itt, mely naponta huszonöt-harminc centimétert nő. Dus csövekben nagyserű kukorica, ériden már a második termés.

Jellemző az itten való lehetőségekre: Migdal mellett lehet verni földet, dunáját 4—5 fontjával ha teljesen megmunkálatlan. Nyolc-tíz fontjával ha megvett törve a bumusz és ötven-hatvan font, ha kész ültetvények virulnak rajta.

Nem régen, 1910-ben alapították moszkvai zsidó kapitalisták. Azóta Amerikában meggazdagodott zsidók jöttek ide. Tőkésüket befektették és chaluco segítségével a kopár földet paradicsomi helyre változtatták. Okozára öntözés, új narancsfajokkal való kísérletezés (most mandarinnal próbálkoznak), állandó javítgatás Migdalt a fejlődésre legalkalmasabb kolóniák egyikevé avatják.

A közös munka telepei

Innen a közös munka végtelenül egyszerű és igénytelen és a boldogság tiszta és nemes kolóniájára jutottunk: Doganiába.

A Nemzeti Alap földjén 1908-ban alapították. Abik termelnek és dolgoznak rajta, akik a hozadékból élnek és gyermekeiket nevelik, egymásért küzdönek a bibliai szocializmus igaz emberiségének szellemében.

Bejöttünk a kolóniára, ahol egy szép, mosolyos fiatal asszonyt találtunk, munkaruhában. Minthogy a többiek kint voltak a mezőn, ő kalauzolt bennünket.

Megmutatta a közös étkezőt, a közös női hálótermet, a férfiak közös hálóhelyiségét. Itt a lefűszögzött szobában az egyik lépcsőn majdnem beletörtöttünk egy emberbe. Az a chavér aludt itt a hős köveken, aki az elmúlt éjjel önködött a farm fölött.

Innen az asszony bevezetett a közös gyermekszobába. A kolonisták apró gyerekei fekdtek itt egyáltalán hálószobában, a legyek miatt fátyollal lefedve. Egy chaluca ügyelt rájuk, mislalt az anyák kint a földiken dolgoztak.

Ezután megmutatta saját „lakosztályát“. Minden tutorzata egy vaságy, egy egészen primitív divány, faragatlan deszkából összetekelt asztal, primitív szekrény és könyvtárvány, rajta könyvek.

Beszélgetni kezdtünk:

— Vannak-e külön igényeik itt maguknak?

— Nem tudók mire alkalmazni ezeket a külön igényeket. Nekünk minden szükségleti cikk közös, minden jövedelem közös és főleg arra szolgál, hogy kolóniánk fejlődjön, de nem kevésbé arra is, hogy közzöztünk sz igaz testvéri szellemet istápolják.

— Ha szükségét éri egy új könyv elővárosának, nem szeresheti be mint sajátját?

— Nem. Ha ilyen kívánságaim vannak, akkor — amennyiben még van rá — a közös könyvtárnak megcsinálom. Ha meg akarok nézni egy operaelőadást Jeruzsálemben, akkor erre módot adhat a közösség, amelyek ehhez való hozzájárulását azonban csak akkor kérem, ha ezzel nem érintem társaim érdekeit. Lakikolenség is lenne, ha az ő verejtékes munkájuk eredményén mások szórakoznának.

A telep egyébként mintakolónia. Tejgazdasá-

guk európai nivóju, termékeiket Tibériába szállítják. Irigyelni kell ezeket az emberket, a mulveltségük, az önérték és megelégedettségük miatt.

Hasonló tendenciákon alapul a Niznet melletti Chitin kvuca is, azzal a különbséggel, hogy a munkaközösségnek e telepén csupa mizrachista él. Itt több erdélyi zsidó fiu is dolgozik. Munka után ima és talmud a templomban, amely a bet hamidras céljait is szolgálja.

Aki nem talál örökös

Merchavja az erdélyi kolónia közelében van. A helységben kis vendéglő, egy Oroszországból idejutott özvegy. Az ura nemrég halt meg, gyermektelen, egy cselédvel látja el az üzletet, a kertet és kis földjét.

Panaszkodik.

— Egy testvérlányom van Tel-Joszeftben. Hivom,

Oromolu bankkormányzó megmagyarázza nyilatkozatát

A külföldi tőke nem azért nem jön, mert Bratianu nem akarja, hanem Bratianu azért nem akarja, mert a külföldi tőke nem jön. Október tizenötödikén megnyílik az őszi ülészek. A „Viitorul“ felsoroja a kormány érdemeit

(Bucuresti-Bukarest, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától) A kormány tagjai előkészületeket tesznek a parlament október 15-iki megnyitására. Az ülészekon benyújtandó törvényjavaslatokat sürgősen elkészítik. Áll ez elsősorban a költségvetésre, amelyet a kormány november végéig tett alá akar hozni, mivel Bratianu Vintila pénzügyminiszter akkor külföldre utazik a szövetségeseinek jóvátételi és egymásközti adósságainak rendezésére tartandó konferenciára.

A miniszterelnök Karlsbadból moszkóra visszatér és elnöklétevel október 10—15. között több minisztertanács lesz, amelyet a költségvetéssel a betérjlesztett törvényjavaslatokkal fognak foglalkozni és a trónbeszédet is megállapítják.

Oromolu, a Banca Nationala kormányzója ma értekezletet tartott a bank igazgatóival, azután a pénzügyminiszterrel tárgyalt londoni utjának eredményeiről.

A bankkormányzó fogadta a lapok tudósítóit, akik előtt kijelentette, hogy londoni nyilatkozata nem áll ellentétben a pénzügyminiszter szavaival, kettőjük között teljes az összhang. Tényleg mondotta, hogy külföldi kölcsönt akar, holott a pénzügyminiszter ezzel ellentétes nyilatkozatot tett, de ez természetes, mert a pénzügyminiszter csak akkor jelentheti ki, hogy köl-

csönt kér, ha annak megvalósítása biztos. Megvan győződve, hogy kölcsönt lehet kapni, nem is sok idő múlva.

A „Viitorul“ munkatársának arra a kérdésére, mi igaz az „Adaverul“-nak egy Titulescukormány lehetőségéről irt cikkéből, Oromolu azt válaszolta, hogy az ő helye a Banca Nationalanal sokkal fontosabb, sem hogy azt akár egy miniszteri tárcáért elhagyja.

Bukarest, október 1. A kormány elhatározta, hogy az új költségben 1 milliárdot fordít a tisztviselők fizetésjavítására. Ebből az összegből 600 millió szolgál majd a tulajdonképeni fizetések emelésére, 400 millió pedig a tisztviselői fogyasztási szövetségek támogatására, hogy a természetbeni ellátás olcsóbb lehessen.

Bukarest, október 1. A „Viitorul“ politikai bulétiat közöl, amelyben rámutat arra, hogy a jelenlegi kormánynak kiűnő érdemei vannak az ország pénzügyei körül. A kormánylap biztosít arról, hogy a valuta rövidesen javulni fog a kormány intézkedései és külföldi pénzügyi operációi következtében. A Nemzeti Bank kormányzója is kijelentette, hogy a külföldi kölcsön megszerzése már csak rövid idő kérdése. Ez léven az igazi helyzet, fejezi be a „Viitorul“ a kormánynak riasztó szonorkodni, hanem ellenkezőleg, örvend pénzügyi politikája eredményeinek.

Castiglioniit péntekre Bécsbe várják

Nincs letartóztatási parancs Castiglioni ellen, csupán a vizsgálóbíró elé idézték. Egy állítólagos házkutatás szenzációs eredménye. Az eltűnt autók rejtelme

(Bécs, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A bécsi sajtót, illetőleg csak egyik bizonyos részét a bécsi sajtónak (a bécsi sajtó másik része ugyanis Castiglioni érdekeltségébe tartozik), napok óta a Castiglioni-ügy tartja izgomban. A felszámolás alatt álló Depositenbank ellen a hitelezők tudvalevőleg bányvidi feljelentést adtak be és a megejtett vizsgálat során terhelő adatok merültek fel Castiglioni Kamillo, a világhírű milliárdos, valamint Neumann Gábor a Castiglioni ház vezérigazgatója és Goldstein Pál a Depositenbank volt elnöke ellen.

Az első táviratok szerint a rendőrség állítólag az ügyesség utasítására mindhármuk ellen elfogató parancsot adott ki, ami azonban egyelőre nem hajtható végre, mert Castiglioni Milánóban van, ahol kijelentette, hogy hajlandó sietve visszatérni Bécsbe és a rendőrség rendelkezésére áll. Neumann Budapsten tartózkodik és egyelőre nem hajlandó Bécsbe jönni. Goldstein viszont Londonban van és hír szerint távirati uton szalvusz konduktuszt kért a bécsi bíróságtól.

Castiglioni, bár az utóbbi időben vagyona jórészt elvesztette, még mindig nagy hatalom a bécsi vas- és fémiparban, valamint a nyomdai iparban. Éppen ezért az elfogató parancs híre Bécsben nagy riadalmat keltett. Bécsi pénzügyi szakkörök nem is adtak hitelt a híreknek, mert érthetőül tartották, hogy a sok százmilliárdos Castiglioni meg nem engedett eszközökkel éljen.

Az újabb bécsi táviratok szerint Castiglioni ellen formális elfogató parancs nincs, csupán a

vizsgálóbíró idézte meg irodájába, de az országos törvényszék háromszázmillió kaució ellenében szalvusz konduktuszt ajánlott fel Castiglioniinak.

Egyik bécsi lap ezzel szemben arról adott hírt, hogy az ügyesség readeletére házkutatást tartottak Castiglioni bécsi lakásán. Ez a házkutatás szenzációs eredménnyel járt. Kiderült ugyanis, hogy Castiglioni valamennyi ingatlanát átiratta a milánói Banca Commercialera és ingóságait a múlt héten Bécsből elvitette, személyzetének pedig elsőjére felmondott. Ugyanennek a lapnak a jelentése szerint a vizsgálóbíró szobájából a Depositenbankra vonatkozó akták közül egy köteget elloptak.

A Castiglioni cég nyilatkozatban tiltakozik ama feltévé ellen, hogy a cégnek része volna az aktalopásban és egyszersmind ófolyja az elfogató parancsról terjesztett híreket.

Az ügy legújabb szenzációja, hogy Castiglioni, aki jelenleg Milánóban tartózkodik, táviratiilag bejelentette, hogy legkésőbb pénteken Bécsbe érkezik. Castiglioni a pénzügyi, kereskedelmi és sajtókörök érthető érdeklődéssel várják Bécsbe.

Budapest, október 1. Hivatalos közlés szerint a Castiglioni ügyben a budapesti rendőrség körözölevelet adott ki Neumann Gábor ellen, aki a bécsi rendőrség tudomása szerint Budapsten tartózkodik.

* Józsi, gondoldj családodra, barátaidra, hivatásodra, testvéri szeretettel enyhítjük fájdalmait és testvéri szeretettel várunk. — Aggódo barátaid.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi es bansagi zsidóság napilapja... Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Az Uj Kelet olvasóihoz

Nemsokára hat eszt njeje lesz annak, hogy az Uj Kelet az erdelyi zsidó közélet küzdőfrontjára lépett. Mint igyáytelen kis hetilap kezdte hirdetni a zsidó igazság szavát...

A munkabérek lényeges felemelkedése, a papir és egyéb nyomdai anyagok rohamos drágulása most ama eikerülhetetlen kényszer elé állítanak bennünket, hogy az Uj Kelet előfizetési és példányokéuti árát mérsékelten felemeljük.

Olvasóközönségünkben azonban még e mérsékelt megterhelés miatt is bőségesen kárpótolni fogjuk. Rövidesen ismét megindítjuk az Uj Kelet

Képes Hetilapját,

amelyet előfizetőink díjmentesen fognak megkapni. A hetilap valóságos gyűjtőhelye lesz a szebbnél-szebb irodalmi és művészeti alkotásoknak.

A közeli napokban megindítjuk az Uj Kelet sakk rovatát,

amelyet dr. Bródy Mihalós, a kiváló erdelyi sakkmeister fog vezetni.

Ugyancsak a közeljövőben fogjuk megkezdeni folytatásokban

nagy regényünk

közlését, amely a zsidó irodalom egyik leg-szenzációsabb, legérdekfeszítőbb alkotása.

Bel- és külföldi hírszolgálatunkat az eddiginél is szélesebb alapra helyeztük, úgy hogy olvasóinknak valóban a legjobban szerkesztett, legtartalmasabb erdelyi lapot nyújthatjuk.

Október elsejétől kezdve az Uj Kelet egyes példányainak ára 4 lej.

Előfizetési áraink:

- Egy hónapra 85 Lej
Negyedévre 240 "
Félévre 460 "
Egész évre 850 "

Az Uj Kelet kiadóhivatala

Dienes László filozófiai előadásait ma, csütörtök este fél hétkor kezdi meg az unitárius kollégiumban.

A Spencer botrány. Herbert Spencer a háboru előtti évtizedben a legdivatosabb filozófusok egyike volt. Szalónokban és redakciókban, akadémiái üléseken és irodalmi társaságok tagavató ünnepségein csak róla és elméletéről lehetett hallani...

Határozás. Sulyos csapás érte dr. Szász Antalnét, az erdelyi zsidó nemzeti mozgalom lelkes hírosát. Édesanyja, Grósz Lipótné 81 éves korában Sziglyacson meghalt.

Sírköfelavatás. Boldogult Béla fiunk sír-emlékét folyó hó 5-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor avatjuk fel a neológ izr. temetőben, amely alkalomra ismerősinket tisztelettel meghívjuk.

Igyenes orvosi rendelés. A kolozsvári gyermekmenhely Str. General Grigorescu (volt Rákóczi-ut) 33. alatt naponként, vasárnapot és ünnepnapot kivéve, délelőtt 9 és fél 11 óra között ingyen rendeléseket ad a beteg és szegény gyermekek részére.

Nagy harisnyavásár melyen leszállított árakkal. Kötött harisnya minden színben 25, Flohr-harisnya minden színben 53, Muszlin harisnya divat színben 69, Cérna-muszlin minden színben 98, Seyemfátyol harisnyák minden színben 125. BLATT FÓTÉR 13

Csak tizenötezer lejjel nem tudott elszámolni az Első Erdélyi Szemfedél- és Művirágygyár utazója. A kolozsvári rendőrséghez érkezett hivatalos megkeresés alapján az Uj Kelet megírta, hogy a szatmári Első Erdélyi Szemfedél- és Művirágygyár feljelentést tett Azbey Márton nevű utazója ellen félmillió lej elcsúsztatása miatt.

Mi történt a felsővisói postahivatalban? Tudósítónk írja: Pár nappal ezelőtt érthető feltűnést keltett az a hír, hogy a felsővisói postánál történt nagyarányú visszaélések következtében Usurel postafőnök feleségét és cselédjét tartóztatták.

Eljegyzés. Singer Málkát Dejről eljegyezte Singer Samu Cojocaa. (Mindem külön értesítés helyett.) Orvosi hír. Reich Izidor Buziásról visszaérkezvén, orvosi rendelését Calea Regele Ferdinand 34. szám alatt (Metropol kávéház épülete) újból megkezdte.

Eltűnt gyermek. Az alábbiak közlésére kértek fel bennünket: „Eiam ezelőtt 2 héttel eltűnt. Felkértem mindazokat, akik esetleg felismerik vagy tudnak róla, értesítsék aggodó szüleit. Lemertető jelek: eltűnésekor rövidnadrágos barnásszürke ruha, matrószepta volt rajta, azonkívül fekete a haja és fekete azeme, kis páncse van, 12 éves, a neve Oppenheim Lajos. Szülei címe: Oppenheim Sándor Oradea-Mare, Str. Maiorescu (Bertsey György-u) 3.”

Halál a csábitóra. Budapestről jelentik: Kedden éjjel tizenegy órakor a Rókk Szilárd-utcában Kosztika István dr. pénzügyi főtanácsos revolverrel agyonlőtte felesége csábitóját, Valérián Zsigmond lezredest. A tett elkövetése után a főtanácsos azonnal jelentkezett a rendőrségen.

lyokhoz is. A román... szövegiratokat. Ami... Jorga Mihlós... kettlen együtt... dmiában lévő török... értesültem az... de én, aki jól ismerem... vagyok benne, hogy ez... legu s rövidesen vissza... ket illeti - folytatta... tunk semmit. A török... zsidókkal szemben, a... hivatalokban meghagyta... zsidókat.

ottság ülésén... jlik körül... 1. Az Uj Kelet tudó... a fővámbizottság ülést... exportüggekben barg... zottság a következő uj... tbs: zöldség-konzerve... otváló pengére stáusz... tpekre és szerszámokra... raskocsikra 500 lejt... lejt darabonként, soda... t hozott javaslatba... a gypajut és gypaju... prozza. Az első osztályn... a kilogramonként 30... bminőségű gypajura... minőségű gypajura... ma 25 lej kilogramoz... t 20 lejt, ugyanebből... 15 lejt hozott javas... ént.

A Központi Bárban minden este
Makiwa
és még 20 elsőrendű számból álló műsor.

Figyelem!

Cipőosztályunk végleges kiárusítása miatt női, férfi és gyermekcipőket jóval gyári áron alul árusítjuk el.

„Au Printemps”
áruház
Cluj, volt Unió-u. 11.
Figyelem!

Jön az ősz

Mindenkinek szüksége van őszi és téli ruhára és kabátokra. Sok pénzt takarít meg ha ruhaszükségletét az

URANIA

áruházban

szerezze be.

Reklamárak:

Egy jó minőségű gumikabát.....	lej 870
Kétoldalt viselhető fregoli kabát	2200
Egy férfi kitudó szabású angol öltöny	1700
Egy egész finom tiszta gyapjú öltöny	2250
Egy jobb minőségű férfi double fektő	1700
Egy férfi felöltő, tiszta gyapjú kelméből ..	2400
Egy hosszú fekete férfi téli kabát, jó minőségű posztóból.....	2150
Egy télikabát elsőrangú kelméből	2450
Egy nőikabát finom posztóból v. velourból ..	2200
Egy szőrmezett, végig bélelt télikabát	3500
Biberette plüss, sill plüss bundák.....	5000

Női kabátkelmék: ugyint coachmen, velour de lame biberette és szill plüssökben a legnagyobb választék mélyen leszállított, mintavásári árak mellett árusítatnak.

Sirocco 166

MILKA
SUCHARD
TISZTAN ALPESI TEJ KAKAO ÉS CUKOR

KÖZGAZDASÁG

Bukarestben rendezik az Erdélyrészi Faegyesület reorganizációjának kérdését

Uj exportrezsimet követelnek a romániai fa-termelők

(Cluj-Kolozsvár, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pénteken délután az Erdélyrészi Faegyesület üzenet delegátusa Bukarestben, a régi romániai faegyesület helyiségében fogja lefolytatni azokat a nagy horderejű kérdésekben a tárgyalásokat, melyek oly részben vajdóknak s melyeknek rendezése eminens érdeke az erdélyi fa-termelőnek. Pénteken Bukarestben a központi faegyesület delegátusai is résztvesznek a tárgyalásokban. A tárgyalások programpontjában elsősorban a regeni vajdó szervezeti kérdések rendezése áll. A faegyesület delegátusai követelik fogják az 50 százalékos ugynevezett ültető tarifa eltörlését, mert az időköz-

ban bekövetkezett 58 százalékos alaptarifamelés mellett anélkül is teljesen megbánul az export. Másik igen fontos pontja a tárgy-lásoknak a fa-export-rezsim revíziójának kérdése. Ez a kérdés már azért is nagyfontosságú, mert a gyáriparosok akciója folyán a kormány lehetővé tette a gyáripar produktumainak kiitelt. Az értékesítés kéni fogja a onga-és telephárak expo tilalmának fel-fűzésesét; a parkett-és tölygfürészaruk vámtételeinek leszállítását, mert ezek a cikkek a jelenle-i vámtételek mellett nem exportképesek. Végül állást foglalnak a delegátusok az épületanyagok, a fenyő-fűrész és tűzifa vámtételeinek mérséklése mellett is.

Eltörlés a fa és a só kivitel vámját? Belgrádból jelentik: Itent gazdasági körökben az a hír terjedt el, hogy a román kormány olyan törvény előkészítésén dolgozik, amely igen közelről érinti Jugoszlávia gazdaságpolitikáját és a fogyasztó rétegeket. Az új román törvény — a hirdetés szerint — a szomszédállamokkal való intenzívebb összeköttetés felvételéről szól és azokat a vám, szállítási és árkedvezményeket tartalmazza, amelyeket Románia Jugoszláviának és Bulgáriának akar nyújtani. Belgrádban úgy tudják, hogy a román kormány eltörli a fa kivitel vámját, amivel azt akarja elérni, hogy Jugoszlávia és Magyarország faszükségletét, Csehszlovákia kikapcsolásával, kizárólag Romániában szerezze be. Szó van ezenfelül a román sóvámok teljes eltörléséről is. Hirdetés szerint a román kormány a vegyipari cikkek, bőr- és mezőgazdasági gépek kivitel vámját is minimumra redukálja, ami, tekintettel arra, hogy Románia iparcikkének árai világszerte alul mozognak, minden más ipari termékeket kizárólag Jugoszláviából. Érdekes megemlíteni, hogy itt, Romániában ezekről a tervek-ről egyetlen hivatalos információ sem látott napvilágot s így a hír valószínűsége még megerősítésre szorul.

A mai valutapiac

A mai napon sem változott a piac helyzete. A kereslet nem élénkült és a kínálat nagy méretéből további lanyhaságra következett a piac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 375—375, magyar korona 390—395, cseh korona 560—572, svájci frank 36 60—36 75, dollár 188 00—190, francia frank 10 30—10 40, font sterling 8 57—8 62, olasz lira 8 40—8 52.

Valutapiac október 1-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1022, Berlin —, London 859, Newyork 191 50, Róma 849, Zürich 35 00, Bécs 27 00, Prága 572, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 760 00, márka 45, leva 130, török lira 110, font sterling 845, francia frank 1100, svájci frank 36 00, olasz lira 870, drachma 350, dinár 270 00, dollár 191 00, lengyel marka 25 00, osztrák korona 27 00, magyar korona 26 00, cseh korona 570.

Zürich. Nyitás—Zárás: London 124 50—124 50, Amsterdam 202 7/8—202 60, Newyork 525 00—525 12, London 2342 50—2372, Páris 2777 50—2767 50, Milano 2300—2300 00, Prága 550—5565 00, Budapest 68 00—66 00, Belgrád 725 00—717 50, Bukarest 266 25—268 75, Varsó 101 00—101 00, Bécs 74 00—74 00.

Tökét emel az Arad-Csanádi Takarékpénztár. Aradtól jelentik: Az Arad-Csanádi Takarékpénztár miniszteri engedély alapján alapítóját 8 millió lejről 6 millió lejre emeli fel. A pénztárat minden régi részvény után egy új részvény átvételére nyújt jogot régi részvényeseinek.

Nagykároly váshivatalát kér. Nagykárolyból jelentik: A nagykárolyi kereskedők testületét megkérte Nagykároly váshivatalának, ahol kérelmezni fogják a törvényi váshivatalnak Nagykárolyba való helyezését, mert Bérvelynek rossz a vasúti közlekedése.

Oroszország megszünteti gyapjúkivitelét. Moszkvából jelentik: Az orosz gyapjútrószat elhatározta, hogy a belföldi szükséglet biztosítása céljából megszünteti a gyapjúkivitelét.

Bő kukoricatermés van az Érmelléken. Tudósítónk jelenti: Már rég nem volt az érmelléki falvai gazdaságban olyan jó kukoricatermés mint ebben az évben, amely minden várakozást felülmúlt. Hold-német átlag 20—25 mázsa termett. Mázsájáért 200—220 lej fizetnek a kereskedők. Burgonya nagyon kevés termett. Legtöbb helyen még a magot sem adta ki, ami a tavasszi nagy szárazságnak tudható be. Mázsája 400—500 lej. A borkermés jónak mutatkozik, de már a szőlő kezd rothadni. A hivatalos szüret október 1-én kezdődött meg, de a szőlő rothadása miatt sokan már leszüreteltek. A must ára 7—10 lej literenként.

Redukálják a selyem behozatali vámját. Bukarestből jelentik: A romániai kötött szövőtt árak gyáro-ai küldöttségileg jelent meg a pénzügyminiszter előtt, amit a nyers selyem behozatali vámjának redukálására kért fel arra való hivatkozással, hogy a drága nyers selyem importja megbecsülte a belföldi termelés, sőt teljesen versenyképtelenné tesz k. A miniszter megígérte a nyers selyem vámjának revízióját.

Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fiai bécsi cég jelentése.) Felhajtás 12846 darab volt, ebből 316 darab romániai marha volt. Az árak jóval felülmúlják a múlt héteket.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien — Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Legjobb harisnya kapható

SÁNDOR TESTVÉREK
kötött, szövött rövidáru házában, G. Rogio
Ferdinand 13. Nagy választékban érkeztek perzsa, szmirna és jumper fonalak. Női, férfi és gyermek-harisnya nagy választék. Nagy választék férfi fehérneműben. Legolcsóbb bevásárlási forrás. Sirocco 84

RÓTH cipész

CLUJ,
Str. St. O. Iosii

volt
Szép-
utoa

Garantált Ia
minőségű

templomi gyertya

érkezett. SPÉTER MÓZES, fűszerkereskedő,
Piata Mihai Viteazul.

Háro
vetkeztél
többi h
zókben
Kolo
közül a
legkise
eredmény
futásban
10 kilom
KAC sta
45-6 mp.
többi eé
Nagy
Bajnoi.
Brazovia
Arad: A
Olympi
3:0 (1:0)
Temesvár
logatott
Amateur
Vasárnap
nap megl
sul—CAM
Külfoi
Nemzetk
Vass—K
MTK—Z
atlétikai
rult For
kordját 1
Az int
intezőbizo
lyen tők
rendet ter
sokat, ak
suktól szá
leteket,
megintet é
itették. T
jelentését,
hétköznap
egyesület
reával pály
jánál előfo
sek elmar
most vasár
sz egyesüle
ügyében vi
Bukare
bajnoi m
pont szo
résztvevő
lampolgáru
riadalmat
kezés külö
tudvalevöl
téhosokb
értekezlet
fogják a h

SPORT

Három nap sporteseménye. Az ünnep következében elmaradt megjelenésünk miatt az utóbbi három nap sporteseményeit a következőkben adjuk röviden összefoglalva:

Kolozsvár: A vasárnapi belföldi események közül a kolozsvári országos atlétikai verseny a legkiemelkedőbb, amely 3 új országos rekordot eredményezett. Szaraciu (Brassó) a 400 m. gátfutásban 1 p. 8 mp.-re, Christescu (Brassó) a 10 kilométeres futásban 36 p. 4 mp.-re és a KAC staféta-együttese a 4x100-as stafétában 45'6 mp.-re javította az országos rekordot. A többi érték eredmény is kielégítő.

Nagyvárad: Törökvs—Egyetértés 4:0 (1:0). Bajnai. SzSE—Bihor 2:0 (0:0). Brassó: Braşovia—CFR (Br.) 4:2 (3:1). Barátságos. Arad: AMTE—CFR (Piski) 4:1 (3:0). ATE—Olympia 1:0 (1:0). Petrozsény: CAMP—AAC 3:0 (1:0). Lupény: Glória CFR—Juli 0:0. **Temesvár:** Temesvár válogatott—Kolozsvár válogatott 2:0 (1:0). **Bukarest:** Szombaton Amateur (Bécs)—Bukarest kombinált 6:0 (2:0). Vasárnap Romcomit—Amateur (Bécs) 2:0. A nap meglepetése. **Marosvásárhely:** CFR Mureş—CAMP 1:0 (0:0).

Külföld. Budapest Vienna—UTE 4:2 (2:1). Nemzetközismérkőzés. FTC—III. ker. 3:0 (0:0). Vass—KAC 2:1 (1:1). NSC—VAC 0:0. MTK—Zugló 5:1 (3:0). A NAC vasárnapi atlétikai versenyén az Aradról Budapestre került Forbáth (FTC) a súlydobás magyar rekordját 14 m. 45 cm-re javította.

Az intézőbizottság tegnap esti ülése. Az intézőbizottság tegnap este ülést tartott, amelyen többek között elhatározta, hogy szigorú rendet teremt az első osztályban. Azon játékosokat, akik igazolatlanul szerepeltek, igazoláskülföldi számitott 1 óra letiltották az egyesületeket, pedig a szabályok megsértése miatt megintették és egyenként 200 lej büntetésre ítélték. Tudomásul vették a Victoria azon bejelentését, hogy a vasárnapi bajnoki mérkőzést hétköznap fogja lejátszani, mert vasárnap az egyesület Bukarestben játszik az ottani Unirea-val pályaváltót. A bajnokság első fordulójánál előfordult incidensek, illetve a mérkőzések elmaradása ügyében úgy döntöttek, hogy most vasárnap a második forduló játsszák le az egyesületekkel és az elmaradt mérkőzések ügyében vizsgálatot vezetnek be.

Bukarestben az egyesületek lemondták a bajnoki mérkőzéseket. A bukaresti futballközpont szigorú határozata, hogy a bajnokságban résztvevő egyesületek legfeljebb 3 idegen állampolgáru játékost szerepeltethetnek, nagy riadalmat keltett a csapatok között. A rendelkezés különösen Bukarestet érdekli, mert ott tudvalevőleg a csapatok nagyrésze külföldi játékosokból rekrutálódik. A fővárosi egyesületek értekezletet tartottak és sivatározták, hogy kérik fogják a központot a rendelet visszavonására,

amennyiben ez nem történik meg, kollektíva lemondják a bajnoki mérkőzéseket és barátságos és nemzetközi meccsek rendezésével töltik el a bajnoki szezonot.

Lazarovits Dezső eljegyzése. Lazarovits a Haggibbor népszerű játékosa, aki az erdélyi zsidó sportban is értékes nevet vívott ki magának, szombat este tartotta meg eljegyzését Falk Loncikkával, Falk Imre közbeesülésében álló kávézó leányával. Az eljegyzésen a Haggibbor testületileg vett részt és az ifjú jegyospárt dr. Weissburg Chaim üdvözölte meleg szavakkal.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Adler Nándor hangversenye. Egy fiatal kolozsvári hegedűművész Adler, Nándor tartotta meg hangversenyét szombaton este a katolikus gimnázium dísztermében. A szokatlanul nagy számú hallgatóság érdeklődése, egy fiatalos ellenére is komoly művészek szökött, kinek képességei kétségkívül jelentősebbek a szokványos átlagnál. Adler programját igen jó stílusérzékkel válogatta meg. Nem brillírozó technikát igéző darabokat válogatott ki előadására, hanem inkább érzés- és hangulati gazdagsággal felépített műveket, melyek már belső motívációjuknál, szerkezeti simaságuknál fogva is arra alkalmasok, hogy az értő művész keze egészen a szívek közelébe varázsolja szépségüket. Ez Adler Nándornak teljes mértékben sikerült. Az elsőül előadott Grieg-sonata első részét (Lente dolcoroso-allegro vivace) a fiatal művész precíz játékkal, sok bensőséggel interpretálta s ami leginkább dicséretre méltó: érzett játékán, hogy lélekben teljesen hozzáhangult a nagy északi muzsikusk gondolatvilágához. Ha tudjuk egyéni stílusát még nem is elegített játékába, ez semmit sem von le annak értékéből; inkább arra vall, hogy Adler nem esett azon fiatal művészek hibájába, akik titánkodással igyekeznek tehetségük szépségfényait leplezni. Játékstílusa máris egyenletes, a halk és rezonabilis tónusok hangsúlyozására hivatott. Prekizitása itt-ott hazy még ugyan maga után kívánni valót. De remélhető, hogy további fejlődése folyamán ezeket az akadályokat is legyőzi. **Mendelssohn** E moll koncertjét szintén teljes átérzéssel interpretálta. Nagy hatást ért el O to Stegl „Galantes Ständchen“-jének előadásával, valamint **Saint Saens** Introduction-jával is. Ez utóbbi piténs szépségét, az érzelmi mélységeket el nem hagyó stílus szociesszióját kongenia litással szólaltatta meg.

Igen finom, csipkészerűen oizellált dr. Bródy Miklóznak, a Magyar Színház karnagyának Canzonetta-ja, melyet a fiatal mester a közönség elragadtatására interpretált. Adler Nándort Bródy mester nagy átérzéssel és kitűnő játékkal kísérte a zongorán. (S. I.)

Stern Rózsika kolozsvári hangversenye. Már említést tett az Uj Kelet Stern Rózsika 16

éves hegedűvirtuóz tüneményes képességeiről. A fiatal zsidó leány, — aki egyszerű, derék gyulafehérvári zsidó szülők gyermeke, — a Hubay mesteriskola egyetlen zsidó tanítványa volt és dacára ennek, Hubay mester közismert állításai szerint annak büszkesége volt. Művészi képességeiről Temesváron és Aradon, ahol már a múlt században fellépett, a kritika azt írta, hogy az utolsó évtizedek egyik legnagyobb fenomenjével állunk szemben. Kolozsvári koncertjét október 16-án este a vármegyeházán tartja. Biztosra vesszük, hogy mindenképp ott lesz, aki a tökéletes művészetnek barátja.

A Magyar Színház drámapályázata.

Dr. Janovics Jenő, a Magyar Színház igazgatója 1924. május hó n drámapályázatot hirdetett. A pályázat 1924. szeptember 30-án lejárt. Itt közöljük a pályázatra beérkezett művek címeit, hogy a pályázók ellenőrizhessék darabjuk beérkezését. 1. Napáldozatban. 2. A pokol ébredése. 3. Párnás Anna. 4. Egy furcsa házasság. 5. A szörnyeteg. (Szerző visszavette). 6. A rabló. 7. A fekete autó. 8. Apák bűnéért. 9. A vagyonért. (Szerző visszavette). 10. Asszony-Messias. 11. Szeressétek egymást. 12. Válaszalk. 13. A zsoldos. 14. Ösvigasztal. 15. Anthemius és Rikimer. 16. Mária fia. 17. A démon. 18. Pünköshty lányok. 19. Férgek. 20. Havani István a magyar Faust. 21. Sas király. 22. Méltóságos tanárú. 23. Föld. 24. Richardson. 25. Az idegen. 26. Szabad-e a beteg megölni? 27. Üres kalászk. 28. Magtorpant Messias. 29. Jégvirág. 30. Auxent síma. 31. Özevgyország. 32. A magas „E“. — Ezek közül még hat mű érkezett, melyek névvel kívánták résztvenni a pályázaton, de mivel a színház jelleges pályaműveket fogad el, szerzőik visszavették darabjaikat.

A bizottság még e hó folyamán dönt a pályázatok felett.

Színházi iroda közleménye

A Mézeskalács. A színház igazgatósága meghívta a Mézeskalács szerzőit, hogy diadalmas sikerű darabjuk kolozsvári bemutatójára jöjjenek el. Egyébként a Mézeskalácsból most már teljes apparatussal, díszletekkel, világítással flynak az utolsó főpróbák. A Mézeskalácsnak egyelőre öt egymástutáni előadásra: Szombatra, vasárnapra, hétfőre, keddre és szerdára árusítja a pénztár a jegyeket.

Délutáni előadások. Két délutáni előadás lesz ezen a héten: szombaton a Dolovai nábob leányát adják Terján Gida szerepében Fratta Gézával, Jób Vilma szerepében Cs. Tóth Erzsivel, Szentirmayné szerepében Baróti Erzsivel, Dunaháznyné szerepében Tarnay Terézszel, a kapitányt Réthely, a hadnagyot Kamény László, a kadétot Cselle Lajos, Merlin Ágostot Mikályfy forja játszani. — Vasárnap délután a Csánybáró kerül színpad parádés szereposztásban: Lavay Ilonkával, Betlen Évával, Köszegi Margittal, Réthelyivel, Leőveyvel, Izóval, Virággal, Jung Jánossal. Mind a két délutáni előadást mérsékelt helyárakkal tartják meg.

Vörös malom — rendez helyárakkal. Tíz-szer került színpad emelt helyárakkal a közönség példátlan érdeklődése mellett a Vörös malom. Csütörtökön és pénteken rendez helyárakkal fogják előadni a diadalmas sikerű ujdonságot.

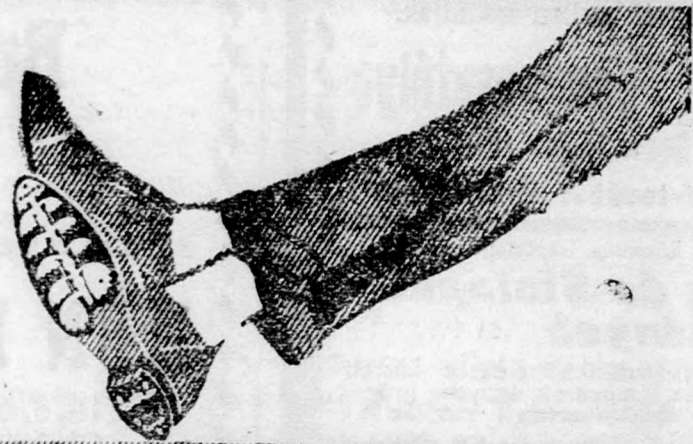
Vasárnap délelőtti gyermekelőadás. Vasárnap délelőtt Zöldhelyi Annával Gábor diák szerepében és Neményi Lilivel Leila szerepében a népszerű Gül baba fog színpadon műsörtel helyárakkal.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csütörtök: A vörös malom (11-edszer, rendez helyárakkal. Bérlétszünetben. Sorozat 64.)
Péntek: A vörös malom (12-edszer. Rendez helyárakkal. Bérlétszünetben. Sorozat 65.)
Szombat d. u. 3/2-kor: A dalovai nábob leánya. (Fratta Géza főllépésével. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 66.)
Szombat este 8-kor: A mézeskalács. (Operette-ujdonság először. Premiére-helyárakkal. Premiére-bérlélt. 7. szám. Sorozatszám 67.)
Vasárnap délelőtt 10/2-kor: Gül baba: (Operette-előadás gyermekek számára. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 68.)
Hétfő: A mézeskalács (A. bérlélt. Sorozat 71.)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Csütörtök, okt. 2. Premier. A csata. Claude Ferrere „La Bataille“ című híres regénye 8 felvonásban. Főszerepben a híres japáni művész: Sessue Hayakawa. Az orosz-japán háború.
Uránia-Mozgó. Csütörtök, okt. 2. Premier! Az ifjú Medardus. Történelmi dráma Napoleon korából. Főszerepben: Eszterházi Ágnes grófnő és Várkonyi Mihály Bécs eltolgaltása.
Apollo-Mozgó. Csütörtök, okt. 2. A Vengerli farkas. Nagy bűnügyi kalandor dráma 5 felvonásban. Főszerepben Hip-Hop.

PALMA-
gummisarok és talp
ruganyossá és zajtalaná teszi járását, kiméli lábát és cipőjét. Tartósabb a bőrnél!!!

1924 október 2
egyesület
Fiai cég
Sablonsky József
cipész
gertya

